

Luchthavenpastoraat

Jaarverslag 2019

Schiphol

Inhoud

Openingswoord	4
<i>'Het Luchthavenpastoraat kent geen grenzen'</i>	
Feiten en getallen	7
Introductie	9
<i>Pastorale zorg op luchthaven Schiphol</i>	
Pastoraat van nabijheid en ruimte	11
<i>'Doen wat gedaan moet worden'</i>	11
<i>Rust bij een beladen vertrek</i>	13
<i>'Bij verdriet lijkt de luchthaven veel groter'</i>	15
Meditatiecentrum	19
Medewerkers	20
<i>Vrijwilligers</i>	
<i>Bestuursleden</i>	
<i>Bestuur en beleid</i>	
<i>Pastores</i>	
Public Relations	23
Personalia	24
Jaarrekening 2019 met toelichting	26

Openingswoord

'Het Luchthavenpastoraat kent geen grenzen'

Flip Poort is sinds 2000 de bestuursvoorzitter van SOLS (Stichting Ondersteuning Luchthavenpastoraat Schiphol). Als manager bij Royal Schiphol Group en vervolgens directeur van Schiphol Dienstverlening BV (1979-2012) had hij in de terminal wel eens met het Luchthavenpastoraat te maken. In die tijd werkten er twee pastores op Schiphol; zij waren vanuit de landelijke kerken gedetacheerd. Flip kende hen. Rond de eeuwwisseling kwam er een oproep van een bij het pastoraat betrokken collega voor versterking van het bestuur en Flip gaf hieraan gehoor. Zijn drijfveer toen, en nog steeds, is om de bijdrage van het pastoraat op Schiphol nog beter te laten aansluiten bij wat er speelt aan verdriet en noden van mensen onderweg.

Flip, wat trok je zo aan in het pastoraat?

Allereerst de luchthaven zelf. Ik ben in 1979 op Schiphol komen werken en vanaf dag één was ik verkocht. Ik ben nooit meer weggegaan omdat ik hier een *vibe* vind die uniek is. Er vindt op deze bijzondere vierkante kilometers contact met de hele wereld plaats; zo geconcentreerd en gevarieerd vind je het nergens. Daarnaast heb ik iets met dienstverlening. Misschien ben ik hier extra gevoelig voor door mijn christelijke achtergrond, maar ik vind in het onbaatzuchtig helpen van mensen een kern die ik terug zie bij het pastoraat. Het niet bij voorbaat 'nee' zeggen, maar iedereen helpen en royaal zijn, dat is een ruimhartigheid die ik graag zie. En waar ik met hart en ziel aan mee doe. Het mag ook hulp op kleine schaal zijn, dat maakt niet uit.

Naast de rol van het pastoraat bij calamiteiten, zoals MH17, heb je ook een klein voorbeeld dat je bij is gebleven?

Een gestrande vrouw met een baby. Ze was op weg naar de uitvaart van haar 19-jarige broer, die bij een auto-ongeluk was omgekomen. Haar vader had haar laten overkomen op zijn kosten, maar eenmaal op Schiphol, bleek haar ticket ongeldig. Ze moest een nieuw ticket kopen, maar had het geld er niet voor. Ze was teneinde raad en kwam niet meer weg. Ze had geen luiers meer voor haar dochtertje. De familie was in Zambia al bijeen voor de begrafenis en wachtte op haar. Ze is met van alles op weg geholpen door onze mensen, die twee dagen met haar optrokken tot ze haar bij haar vertrek konden overdragen aan de crew.

Tegen de achtergrond van de toegenomen passagiersaantallen waren er ideeën over de toekomst. Hoe kijk je daar nu tegenaan, sinds de coronacrisis de samenleving in hoge mate bepaalt?

Met de groei van de Airport City, die steeds drukker en groter werd, kwam er ook meer behoefte aan rust. De stilte die in het Meditation centre geboden wordt, wordt hoog aangeslagen door passagiers en medewerkers. Voor reizigers overal vandaan hebben we het beste stiltecentrum van de wereld. Dat komt omdat wij alle bezoekers in één ruimte welkom heten en geen onderscheid maken tussen religies of stromingen. Wekelijks horen we van mensen die hun reis via Schiphol boeken vanwege het centrum. Het ontwerp van een tweede centrum in de nieuw te bouwen terminal is lang voor de coronacrisis op tafel gelegd, maar nu is de bouw hiervan voorlopig uitgesteld. Maar de hulp die het pastoraat biedt, met de persoonlijke begeleiding door de pastores aan reizigers en hun thuisfront en de hulp van de vrijwilligers, blijft van alle tijden. Daarvan is in dit jaarverslag een tweetal voorbeelden te vinden.

Welke uitdaging ligt er voor de komende jaren?

De uitdaging is nu om onze organisatie zo in te richten dat we de ontwikkelingen op Schiphol, qua passagiersaantallen terug naar normaal, naadloos kunnen volgen en dat we de hulp kunnen blijven aanbieden zoals men van ons gewend is. Of daar ook een tweede Meditation centre bij hoort, dat is van latere zorg.

Een speciaal woord van dank aan Marianne de Bie die ons jaarverslag geredigeerd heeft. Fijn zo'n alwetende vraagbaak die ons werk kent. Hans van den Berge heeft de opmaak verzorgd, met de hem kenmerkende creativiteit en een groot geduld.

OCO

Internet Centre

Feiten en getallen

aantallen oproepen en uren

319 oproepen, 1388 uur aan besteed, gemiddeld 4,35 uur per oproep

verzoeken door alarmcentrales

68 verzoeken

gastenboeken

5 gastenboeken vol geschreven met reacties, mooie gedachten en gedichten, persoonlijke verhalen, gebeden of adviezen, waaronder 2100 dankteksten

aantallen vieringen op en buiten Schiphol

56 kerkdiensten door de pastores geleid in het Meditation centre volgens rooster (zon- en feestdagen)
25 vieringen elders waarin het werk van het Luchthaven-pastoraat aan bod komt

muzikale evenementen

5 muzikale evenementen in en om het centrum (met Pasen een vocaal dubbelkwartet, in mei en september een gitarist, met Kerst op 22 en 24 december een saxofoonkwartet en koperensemble)

uren oproepdienst pastores buiten kantoortijden

5.840 uren

uren aanwezigheid van onze vrijwilligers

2500 uren inzet vrijwilligers voor het reilen en zeilen van het Meditation centre

aantal presentaties buiten de luchthaven

15

aantal studieochtenden vrijwilligers

5

verse bloemen

210 boeketten, door Aviflora aan het Meditation centre geschonken, verzorgd door de vrijwilligers

Organisatie

De pastores hebben piketdienst volgens een gezamenlijk opgesteld rooster van 24 uur/7 dagen per week. Het centrale aansturingsorgaan voor het pastoraat is het Regiecentrum van Schiphol. De operators, airport controllers en andere operationeel leidinggevenden kennen de pastores allemaal, waardoor de lijnen kort zijn.

's Avonds en 's nachts is er een aanrijtijd waar het Regiecentrum rekening mee houdt. Doorgaans zijn de pastores met een half uur tot drie kwartier op de luchthaven wanneer zij van huis moeten komen. Ze kennen de infrastructuur en de veiligheidsprocedures van de luchthaven grondig, zodat zij op aanwijzing van het Regiecentrum snel de juiste plaats kunnen vinden. In 2019 was één op de vijf oproepen die via het Regiecentrum tot ons kwam afkomstig van een alarmcentrale (Eurocross, SOS International of ANWB). Het pastorale team neemt vervolgens direct contact op met de alarmcentrale en daarna met het contactadres van de familie om afspraken te maken voor de ontvangst op Schiphol.

Introductie

Pastorale zorg op de luchthaven

Na de uitbraak van COVID-19 is er veel in het pastorale werk op Schiphol veranderd, maar er is één constante, die het pastoraat kenmerkt en waarmee wij op de luchthaven en daarbuiten bekend staan: het opvangen van mensen in nood. De luchthaven mag en zal ons altijd bellen voor het begeleiden van mensen in crisissituaties. Dit noemen we een oproep, of een begeleiding. Het verzoek komt altijd onverwacht en kort van tevoren. De aanduiding 'begeleiding' klinkt mogelijk afstandelijk of technisch, maar houdt altijd nabijheid bij mensen met verdriet in en doet een beroep op gedetailleerde kennis van de luchthaven. Wij merken keer op keer hoe overweldigend de operationele processen op een vliegveld zijn voor wie in rouw of verwarring rondloopt.

De invalshoek voor dit jaarverslag is die constante: het begeleiden van individuele reizigers, families of andere groepen die met tegenslag te maken hebben gekregen. We worden ingeschakeld door het Regiecentrum van Schiphol, dat verzoeken ontvangt van onder meer de Koninklijke Marechaussee, alarmcentrales, het klantcontactcentrum RIFF, GGZ-instellingen, operationele managers en floormanagers van Schiphol. Jaarlijks wordt tussen de 300 en de 325 keer beroep op ons gedaan. Sommige situaties vragen meer tijd, andere begeleidingen zijn kort, omdat de passagiers vertrekken naar hun volgende bestemming of de hereniging met geliefden heeft plaatsgevonden en zij gezamenlijk naar huis vertrekken. De luchthaven is een doorgangspek, waar mensen niet langer blijven dan nodig.

Wat maakt het begeleiden van mensen tot vakwerk?

De grootste valkuil is de neiging om verdriet of rouw 'op te willen lossen'. Die valkuil is zowel bij experts en hulpverleners aanwezig, als bij goedbedoelende derden. Het is moeilijk om te zwijgen, wanneer dat geboden is. Het is moeilijk om te wachten, wanneer de ander naar woorden zoekt. Het is moeilijk om de ander zijn of haar eigen kijk te gunnen op wat er wordt doorgemaakt. Soms moet er juist wel gesproken worden, of juist wel de leiding worden genomen. Het is een dunne lijn, waarop je open kijkt en luistert wat de ander dient. Het niet al te veel willen redderen is een kunst. Als pastores zijn we daar alert op en weten we dat onderscheid te maken. Nog belangrijker is dat we onverdeelde aandacht hebben voor elke situatie die op ons pad komt. Wij kunnen en mogen niet routineus zijn. Verdriet 'went' nooit. Onze ontferming en empathie worden keer op keer opnieuw tevoorschijn geroepen. Daarnaast is gedetailleerde kennis van de terminal en de procedures onontbeerlijk. Wanneer de pastor de weg niet kan vinden, versterkt dat het gevoel van onveiligheid bij wie toch al kwetsbaar is. Wanneer de pastor zich onveilig voelt, werkt dit door in de begeleiding. De drie leden van het pastorale team houden voortdurend hun kennis bij. We wisselen die onderling uit. We praten elkaar steeds bij. Ook zorgen we ervoor dat we de vrijwilligers bijscholen. We nemen hen regelmatig mee voor een wandeling door de lounges en over de pieren.

Pastoraat van nabijheid en ruimte

'Doen wat gedaan moet worden'

In november belde het klantcontactcentrum van Schiphol de pastor van dienst voor een familie die onderweg was naar de aankomsthal. Er waren rond die tijd twee passagiers geland, een moeder en een dochter. Zij zouden worden opgewacht door de echtgenoot van de dochter, maar hij was enkele uren daarvoor volkomen onverwacht overleden. Een broer en een zoon van de dochter kwamen in allerijl naar de luchthaven om hun het schokkende bericht mee te delen. De vraag was om een rustige plek. Na afloop van onze hulp hierbij zei de dochter tegen de pastor: 'Ik bedank u niet. Want u doet wat u geacht wordt te doen. Ik zou voor u hetzelfde doen, in het geval u zoiets als dit overkomt.' En zo is het. We doen wat gedaan moet worden.

De verhalen die we in dit jaarverslag onder de loep nemen zijn gebeurtenissen van het afgelopen jaar die grote indruk hebben gemaakt op de betrokken familieleden en op ons.

We bedanken de betrokkenen dat ze zich bereid verklaarden om mee te werken aan een interview en aan de weergave in dit verslag. Het was voor hen emotioneel om terug te blikken naar de situatie die het leven zo ingrijpend veranderde. Nogmaals, onze dank daarvoor is groot. Het is fijn dat zij meegelezen hebben met de definitieve tekst, zodat die ook voor hen goed voelt.

In het volgende deel worden twee verhalen die we het afgelopen jaar hebben meegemaakt naar voren gebracht. De eerste situatie is een begeleiding door pastor Gerard Timmermans. Het gaat om een verzoek dat via een leidinggevende van de betrokken medewerker bij ons is neergelegd. De tweede situatie is een verzoek van een alarmcentrale, waarbij de twee andere pastores, Mark Hafkenscheid en Marieke Meiring, op verschillende dagen twee families op Schiphol hebben bijgestaan.

Rust bij een beladen vertrek

'Ik kwam bij het pastoraat met de vraag om begeleiding voor mijn zoon van 19 die mentaal in ontoerekenbare staat verkeerde en alleen naar Afrika zou vliegen. Mijn verzoek deed ik slechts een dag van tevoren en zou zomaar geannuleerd kunnen worden wanneer op de dag van vertrek zou blijken dat mijn zoon het toch niet aankon.

Ik hoopte dat mijn zoon opgevangen werd voor de controle en vanaf dat punt tot de gate begeleid zou worden en wenste dat ik (zijn moeder) mee mocht. Beide wensen werden die ene dag van tevoren vervuld, met begrip en ruimte om alles om te zetten naar een ander moment wanneer het toch niet door zou gaan.

De pastor stond ons op te wachten

Het hele gezin (vader, moeder, broer en zusje) was mee en de sfeer was gespannen. Gerard stelde zich voor en legde uit wat zijn begeleiding inhield zodat wij wisten waar wij aan toe waren. Mijn verwachting werd overtroffen want Gerard had overal aan gedacht en voelde aan dat rust belangrijk was. De rust op de plek waar mijn zoon de tijd kreeg om afscheid te nemen. De spanning nam echt af waardoor het een mooi afscheid werd en discreet genoeg voor een paar traantjes van pubers die dat liever niet toegeven.

De rust bij de controle waar Gerard voorrang kreeg en daarna echt ontspanning door Gerard zelf. Hij wist de weg en wij volgden en hoefden nergens om te denken. Gerard dacht er nog aan om een drankje en hapje te shoppen voor onderweg en gaf ons de gelegenheid voor een laatste sigaretje samen. De spanning was gezond en het moeder/zoon moment echt mooi.

Bij de gate ging Gerard ons voor met ticket en paspoort. Mijn zoon en ik mochten beiden naar voren en werden voorgesteld aan de bemanning van het vliegtuig.

De bemanning liet mijn zoon weten dat zij op de hoogte waren van zijn situatie en stelde hem gerust dat zij het van Gerard overnamen. Die zag ik even niet aankomen maar zag aan mijn zoon dat dit rust en vertrouwen gaf en voelde het zelf ook. Wij stonden apart en hadden weer een discreet plekje en tijd om in rust nog even samen te zijn want Gerard deed bewust een paar stappen achteruit. Dit voelde zo goed want dit was echt even ons moment. Mijn zoon grapte nog dat hij zich een *celebrity* voelde die vooraan stond om als eerste aan boord te gaan en voorgesteld werd aan de bemanning. Samen met de bemanning ging mijn zoon als eerste aan boord en dit voelde zo goed. Gerard en ik liepen samen terug en hij vroeg waar ik behoefte aan had. Ik gaf aan dat ik naar mijn gezin wilde maar voelde dat hij ook de tijd voor mij nam.

Het werd echt een bijzonder mooi en rustig afscheid voor het gezin, een mooi moment voor moeder en zoon nog heel even samen en vertrek in stijl waardoor mijn zoon zich een *celeb* voelde.

Later hoorden wij dat de bemanning zich echt over hem ontfermd heeft en een kaart heeft geschreven met al hun namen erop waarin zij hem veel succes in Afrika wensten.

Met heel veel dank en bewondering voor het pastoraat op de luchthaven Schiphol. Dank je wel Gerard.'

Organisatie

De pastores hebben van de luchthaven een aantal bezoekerspassen in eigen beheer gekregen. Daar moeten ze vaak gebruik van maken. Bijvoorbeeld bij begeleidingen buiten kantooruren en in spoedsituaties. Het komt af en toe voor dat er familie op Schiphol passeert in het transfergebied, die geen tijd of toestemming heeft de grens door te gaan. Wij kunnen in overleg enkele familieleden het beschermde gebied in begeleiden voor een korte, vaak uiterst emotionele, begroeting of afscheid.

Naast de pastores hebben zeven van de 25 vrijwilligers begeleidingsbevoegdheid. Ook zij kunnen ieder een vijftal bezoekers meenemen het beveiligde gebied in. Zij maken bij een begeleiding gebruik van de daartoe aangewezen pasuitgiftebalies van Schiphol.

‘Bij verdriet lijkt de luchthaven veel groter’

Tijdens een droomreis je vriendin verliezen. Het overkwam Koen toen hij met zijn liefste Emma door Zuid-Amerika trok. Een schok met vervolgens een aaneenschakeling van gebeurtenissen die je nauwelijks kunt bijbenen. Na het afscheid wordt het stiller en is er tijd voor een terugblik.

Koen en Emma werden half september door familie uitgezwaaid op Schiphol. Na het afstuderen van Koen was er de mogelijkheid om even weg te gaan. De reis naar Bolivia en Peru was zorgvuldig uitgestippeld. Hoewel Emma vlieg angst had, ging de vlucht prima. De weken in Peru waren onvergetelijk. Tot Emma in het hotel in La Paz in haar slaap volkomen onverwachts overleed.

Koen reanimeerde zelf, riep het hotel bij elkaar. Politie en medisch personeel kwamen en namen het over. In het ziekenhuis bleek dat Emma niet meer gered kon worden. Intussen had Koen al contact gelegd met Ilona, de moeder van Emma, met haar vader Bert en zijn eigen ouders om het vreselijke bericht te vertellen. Ter plaatse kwam er hulp van de Nederlandse consul, die zich over Koen ontfermde en hem in huis nam. Zowel in Nederland als in Bolivia was de schok groot. Daarnaast brak er veel regelwerk los. In overleg met alarmcentrale Eurocross kwam het volgende plan tot stand. Frans, de vader van Koen, en Bert, de vader van Emma, vlogen via Lima naar La Paz. Hun prioriteiten waren de ondersteuning van Koen en de repatriëring. Eurocross regelde alles voor hun reis en bood de hulp van het Luchthavenpastoraat aan bij het vertrek van Schiphol. ‘Baat het niet, dan schaadt het niet’, dacht Bert, na uitleg van de uitvaartondernemer over de hulp van het pastoraat. Hij hoopte zo snel mogelijk met Frans bij Koen te zijn – en bij zijn meisje, bij wie hij bijna 48 uur later zal landen.

Op Schiphol ontmoeten Bert en Frans pastor Mark Hafkenscheid die met hen afgesproken heeft bij het Meeting Point op Schiphol Plaza. Er wordt buiten alle drukte en de rijen omgegaan. Mark heeft overlegd met de shiftleader van de KLM en ze hoeven nergens te wachten. Bert en Frans spreken de wens uit dat de stoel tussen hen in leeg zal blijven. Dat wordt ter plekke geregeld.

Na de security- en paspoortcontrole is er nog tijd voor koffie en een broodje. Mark weet een rustige plek, waar je niet gestoord wordt door uitgelaten reizigers of nieuwsgierige blikken. Ook overlegt hij met Bert en Frans op welk moment zij het liefst in willen stappen. De warmte en de zorg van Mark zijn weldadig. Het ontzorgd worden en de persoonlijke schaal verlichten deze moeilijke reis, die niet snel genoeg kan gaan. Mark brengt hen aan boord. Het intrigeert Bert, die bij de koffie wilde weten: ‘wie die kerel achter die man was’. Het zal wel een roeping zijn, dat pastoraat.

Via Lima komen Bert en Frans in de nacht aan in La Paz. Koen blijkt in zeer goede handen te zijn bij de consul die vloeiend Spaans spreekt en hij is een van de weinigen waar Koen zijn verhaal in het Nederlands kan doen. Hoe intens verdrietig ook, Emma is met buitengewoon veel respect verzorgd en opgebaard. Al het regelwerk voor de terugkeer naar huis wordt gedaan door Koen en Bert in nauwe samenwerking met de autoriteiten. Het lichaam wordt binnen 36 uur vrijgegeven. Dat is uitzonderlijk snel, maar elke stap is lang en zwaar. Thuis zijn de moeder van Emma, haar stiefvader en de moeder van Koen in overleg met de betrokken Nederlandse instanties. Ook bij hen, en velen met hen, is de rouw binnengekomen. Vrienden, familie en burens leven mee met lieve gebaren en praktische hulp zoals pannenkoeken soep.

Koen, Bert en Frans zouden het liefst gezamenlijk met de vlucht waarop Emma gerepatrieerd werd, zijn meegevlogen. Emma, die vlieg angst had gekend, kon niet alleen gelaten worden. Er moest minstens een van hen mee; deze wens leefde bij alle drie zeer sterk. Dit was echter financieel niet haalbaar en in overleg met Eurocross werd er een nieuw plan gemaakt.

Bert reisde het eerste stuk met haar mee, met een overstap via Madrid. Koen en zijn vader vlogen via Lima. Met enkele uren verschil zouden ze na elkaar op Schiphol landen. Daar zou met begeleiding van het Luchthavenpastoraat de familie elkaar op een aparte plaats boven de aankomsthal ontmoeten. Het in spanning wachtende thuisfront kon de terugkeerders op die rustige plek voor het eerst in de armen sluiten. En zo is het gegaan.

Pastor Marieke Meiring sprak de avond voor zijn thuiskomst met Bert, die net in Madrid was aangekomen. Het was een loodzware reis en bijna geen doorkomen aan, maar hij zou het tot een goed einde brengen. De volgende ochtend ontmoette Marieke een kleine kring van naaste familie en enkele vrienden van Koen op Schiphol Plaza. Ze nam hen mee naar het kantoor van het pastoraat en daar installeerde iedereen zich met koffie en de telefoon binnen handbereik. Marieke vertrok naar de gate. Het moment dat ze met Bert in de buurt zou komen, zou ze doorgeven aan de wachtenden. We weten uit ervaring dat dit een heel spannend ogenblik is, dat je aan wilt zien komen. Er is blijdschap, maar tegelijk ook angst voor het 'doormidden breken van verdriet', zoals Koen later treffend zou zeggen. Marieke vertrok naar de gate.

Terwijl het in het kantoor steeds stiller werd, liep Bert nadat hij geland was een snelle route met Marieke naar zijn familie. De Koninklijke Marechaussee was door haar verwittigd en was een en al snelheid en begrip. De bagage werd door de floor-managers van Schiphol van de band gehaald. Marieke appte de vrouw van Bert dat hij eraan kwam en ze deed korte tijd later achter Berts rug de kantoordeur dicht...

Nadat Marieke een uur later lunch voor hen had gehaald, kwam het moment waarop Koen en Frans zouden landen.

Bert wilde graag mee naar de gate om met zijn drieën terug te kunnen lopen. Marieke nam Bert met een bezoekerspas mee door de security. Opnieuw begon het in spanning wachten op het weerzien, zowel bij de gate, als voor de familie, waaronder Koens moeder, op kantoor.

Op verzoek van het pastoraat kwamen Koen en Frans als eersten van boord. Ze hadden stoelen in de business class gekregen en daardoor had Koen voor het eerst sinds vijf nachten een paar uur geslapen. De KLM bemanning was zeer begaan met de situatie en sloot de uitgang naar de eerste brug direct af, waardoor Koen, Frans en Bert de ruimte in de kap volledig voor elkaar hadden. Een stewardess brak in tranen uit.

Met de armen om elkaars schouders liepen de drie door de brug, voor Marieke uit, die nog een woord wisselde met de crew.

Nadat zij hen had ingehaald, volgde weer een snelle route naar de moeder van Koen en de anderen die gespannen op kantoor zaten te wachten.

Koen: 'De aankomst op Schiphol was heel dubbel. Ik kon niet wachten tot ik mijn moeder en mijn vrienden zou zien. Ik was superblij dat we bij de gate werden ontvangen. Met verdriet lijkt Schiphol nog veel groter dan normaal. Er leek geen eind aan te komen, dus het was zo fijn dat we niet hoefden te wachten bij de marechaussee en bij de douane. Het was heel prettig dat we zelf niet de bagage hoefden op te halen, maar gelijk door konden. Ik voelde continu verdriet en blijdschap. Ik wilde zo graag de anderen zien, maar zodra dat gebeurt, dan stort ik in – wist ik.'

Toen de uitvaartondernemer de kist met het lichaam ontvangen had en gereed was om vanaf Schiphol te vertrekken met de rouwstoet, meldde hij zich telefonisch bij Marieke. Bert en Koen hadden afgesproken dat Koen het laatste stuk van hun reis met Emma in de rouwauto zou meerijden. De andere auto's konden vanaf een afgesproken punt aansluiten. Marieke vergezelde de groep vanuit het kantoor naar de vertrekhal om van daaruit alleen met Koen naar de rouwauto te lopen die op de voorrijbaan stond te wachten. Woorden schieten tekort bij zo'n afscheid. Handelingen en gebaren als het openhouden van een deur, het opheffen van je handen in een stille zwaai moeten het dan maar zeggen. En tegelijk weet je allemaal: het is tijd voor weer een volgende stap. Niet stilstaan, maar verdergaan.

Frans: 'Dat ontzorgende... dat doorsluizen op de heenweg – er werd zó goed gezien waar de behoeftes lagen. Het was praktisch ontzorgend. En emotioneel warm, heel fijn.'

Bert: 'Ik ben terughoudend in het financieel steunen van instellingen, maar ik dacht: 'die lui krijgen een gift'. De empathie, het helpen zonder aanzien des persoons en het aanwezig zijn, ik ben er enorm dankbaar voor. Mooi, dat jullie werk dat ogenschijnlijk eenvoudig is, toch zo indrukvol is. Jullie willen niks en kijken vooral goed. Fantastisch wat jullie doen.'

Moeder van Koen (Netty): 'Dat Marieke met Koen meeliep, toen wij allemaal naar onze eigen auto's gingen voor de rouwstoet, dat raakte me. Waar ik moeite had dat Koen dit alleen moest doen, bleef zij bij hem.'

Koen: 'Misschien is het woord 'pastoraat' misleidend, want je denkt dat je daarvoor aan een religie verbonden moet zijn. Maar iedereen is welkom. Religie meer gedefinieerd als mensen die zich druk maken over de zorg voor de medemens. Het opvangen bij de gate was gewoon warm. Het ontzorgen. De ontmoetingen met zijn allen op het kantoortje, dat vergeet je nooit meer. Jullie zijn er, bezig en aanwezig, maar discreet. Als een vliegende keep, integer, zorgzaam, empathisch. Mooi om te zien hoe zoiets kleins zoiets groots kan zijn.'

Nawoord:

Emma's lichaam was zorgvuldig gebalsemd in Bolivia. Eenmaal thuis, kon zij worden opgebaard in een boerderijtje dichtbij de woonplaats van Koen, Ilona en Bert. De familie had een sleutel en kon er op elk moment naar toe. Ze werd twee weken later gecremeerd. Het afscheid was zoals Koen, Ilona en Bert zich hadden voorgenomen. De steun was overweldigend en het meeleven hartverwarmend.

Arrivals hall

-9

E9

CHAPLAIN

CHAPLAIN

Meditatiecentrum

Het Meditation centre, of 'stiltecentrum', is een gewaardeerde plek op Schiphol, waar bezoekers zich eensluidend positief over uitspreken. Jaarlijks vullen de passagiers en een enkele medewerker vijf A4 gastenboeken met reflecties. Uit de citaten komt de betekenis van het Meditation centre naar voren en de unieke functie die de multireligieuze ruimte heeft.

Het blijft bijzonder om de overdonderde blikken van passagiers te zien, wanneer zij in de entree verrast worden door inclusiviteit en stilte. Het respect dat het centrum uitstraalt is een visitekaartje van Schiphol en van de Nederlandse cultuur. De betrokken kerken brengen met hun aanwezigheid de waarden van verdraagzaamheid, liefde en spiritualiteit in praktijk, zonder veel uitleg. Het Meditation centre spreekt voor zich. Tegelijkertijd is de beleving in het centrum geen monocultuur. Wat er gevonden wordt is divers: heroriëntatie op het leven in een moeilijke fase, rust, nieuwe gedachten, ontmoeting, concentratie, ontspanning, een plaats om je hart uit te storten, vertrouwen en troost. Er staan persoonlijke gedachten in het gastenboek waar vervolgens medereizigers weer op reageren.

Het concept dat ten grondslag ligt aan het Meditation centre trekt belangstelling uit diverse hoeken van de samenleving. Op verzoek van Schiphol ontvingen we een delegatie uit het land om de werkwijze en de haalbaarheid van een multireligieus stiltecentrum uit te leggen.

Vertegenwoordigers van luchtvaartmaatschappijen, van opleidingen voor luchtvaart en toerisme, van religieuze instanties en van de luchthaven melden zich frequent voor een korte toelichting. Onze vrijwilligers leiden hen rond. Zij zorgen er met hun vriendelijke, bescheiden aanwezigheid voor dat de bedoeling van het centrum optimaal tot zijn recht komt.

Medewerkers

In totaal zijn er ten behoeve van het Luchthavenpastoraat achttien bestuursleden, 25 vrijwilligers en vier pastores werkzaam.

Team van vrijwilligers

Het Luchthavenpastoraat is trots op zijn 25 vrijwilligers, die zich met hart en ziel inzetten voor het Meditation centre en zijn bezoekers. Wanneer zij op de luchthaven zijn, dragen ze hun Schipholpas aan een keycord van het pastoraat. De medewerkers van de luchthaven die gebruik maken van het stiltecentrum kennen onze vrijwilligers van gezicht of bij naam. Ook gebeurt het regelmatig dat een passagier in het centrum langskomt en vraagt of degene die zij eerder ontmoet hebben op die dag aanwezig is. Het gastenboek dat op de tafel ligt, getuigt van de vriendelijkheid die bezoekers van de gastvrouwen en -heren ondervonden. In 2019 bleef de samenstelling van de groep vrijwilligers grotendeels ongewijzigd. We hebben tegen het einde van het kalenderjaar afscheid genomen van Elly van Kuijk, Ati de Zeeuw en Annemarie Fakkeldij. Ieder van hen heeft zich met een specifieke expertise en met bewogenheid voor mensen gedurende een langere periode voor het pastoraat ingezet. Er is een wachtlijst van belangstellenden voor het vrijwilligerswerk, waarvan wij enkele mensen konden uitnodigen voor een gesprek en een praktische oriëntatie op de inhoud van de werkzaamheden.

Bestuursleden

De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het Luchthavenpastoraat ligt in de handen van SOLS, Stichting Ondersteuning Luchthavenpastoraat Schiphol. SOLS wordt gevormd door vertegenwoordigers vanuit drie kerkelijke stichtingen die ieder een pastor hebben aangesteld. RKLHP (Rooms-Katholiek Luchthavenpastoraat Schiphol) verzorgt de pastor die is gezonden namens het bisdom van Haarlem, Pater Gerard Timmermans. SPLS (Stichting Protestants Luchthavenpastoraat Schiphol) beheert namens drie protestantse kerken (de Protestantse Kerk in Nederland, de Remonstrantse Broederschap en de Algemene Doopsgezinde Sociëteit) de aanstelling van ds. Marieke Meiring. Stichting OCAAM (Old-Catholic and Anglican Airport Ministry) faciliteert een samenwerking van twee pastores die elkaar op een gedeelde positie in taken aanvullen, pastor Mark Hafkenscheid (pastorale zorg) en priester Joop Albers (liturgische bevoegdheden). De besturen vergaderen vier keer per jaar apart en vier keer per jaar gezamenlijk via hun afvaardiging in SOLS. De bestuursleden zijn onder meer afkomstig van Schiphol, uit de luchtvaart, het bedrijfsleven, de overheid, kerkelijke instellingen, IT, medische zorg en de onderwijssector. SOLS is de gesprekspartner voor Schiphol inzake contractuele afspraken en andere zaken die het pastoraat op de luchthaven aangaan.

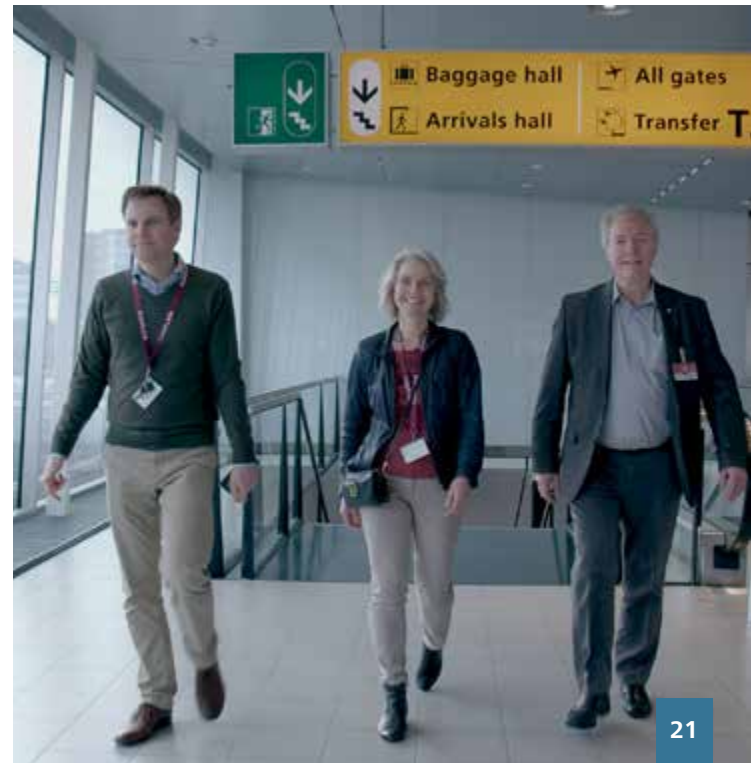
Bestuur en beleid

In 2019 is de aanzet gegeven tot een bezinning over de mogelijkheden en de ontwikkeling van het Luchthavenpastoraat naar de toekomst. In juli kwamen bestuurders en pastores bij elkaar in het centrum 'Stal op de Kaag'. Met hulp van een facilitator onderzochten we welke dromen er leefden en op welke terreinen het pastoraat stappen zou kunnen zetten om de service beter af te stemmen op gesignaleerde behoeften en te verwachten ontwikkelingen. Er werd vruchtbaar gewerkt in een sfeer van ontmoeting en inspiratie. Na deze 'Kaag-dag' zijn de volgende terreinen geïnventariseerd: missie statement, contractbesprekingen met de luchthaven, PR en een toekomstig tweede Meditation centre. In vier werkgroepen worden wensen en mogelijkheden op deze beleidsgebieden verder uitgewerkt. De werkgroep missie statement en de contractbesprekingen kregen prioriteit voor de eerste maanden in 2020.

Pastores

Voor de DDO, de 'day to day operations', zijn de pastores de meest vertrouwde gezichten. We handelen problemen die ons worden voorgelegd niet telefonisch af, maar gaan bij voorkeur naar de locatie waar de medewerker of de passagier in nood zich bevindt. We vormen graag een eigen beeld van de situatie en komen soms tot andere oplossingen dan van tevoren gedacht. Soms wordt er een financiële vraag aan ons gesteld, maar blijkt er iets anders in de weg te staan wat eerst opgelost moet worden, waarna de financiën ook in orde komen. De pastores hebben een onderlinge taakverdeling. Gerard regelt alles wat te maken heeft met Schipholpassen, parkeerbeleid en andere contractuele zaken voor het team van pastores en de vrijwilligers. Mark

draagt zorg voor projecten als het Kerstontbijt en roerende zaken in het Meditation centre zoals de piano en de geluidsinstallatie. Tevens is hij sinds augustus 2019 in opleiding tot priester in the Church of England. Gedurende de studie jaren van Mark is Joop verantwoordelijk voor de Oud-Katholieke/Anglicaanse vieringen. Marieke heeft studie en training in portefeuille en PR. Het aannemen van nieuwe vrijwilligers en het voeren van voortgangsgesprekken is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De pastores doen hun werk met hart en ziel.

Public Relations

Het hoogtepunt op het gebied van PR in 2019 was de productie van een nieuwe film. Een dynamische en actuele video was een langgekoesterde wens van zowel Schiphol als het Luchthavenpastoraat.

De oude film <https://www.youtube.com/watch?v=d279b-KBSrAg> heeft uitstekende diensten bewezen bij presentaties in het land, maar toont locaties van de luchthaven die inmiddels niet meer bestaan.

Sinds de opening van het nieuwe Meditation centre in 2018 is er in nauw overleg met D/CA (Afdeling Corporate Affairs) en met het Beeld Content Team van de afdeling gezocht naar een goed format. In de zomer van 2019 kwam de regie in handen van Elmira van Dommelen, die een script schreef.

Elmira heeft meegelopen met Gerard tijdens een begeleiding van een familie die we op verzoek van SOS International hebben opgevangen. Dit deed haar de betekenis van ons werk beseffen en er was geen twijfel meer over de aanpak om korte, intense, reality-tv te maken. Wij dachten altijd dat ons werk niet te filmen was, maar nagenoeg alle passagiers aan wie medewerking werd gevraagd, gaven toestemming. De integere benadering van de regisseuse, samen met het enthousiasme en de kundigheid van cameraman Gilian de Haas en geluidstechnicus Dirk Hulshof, leidde tot een verbluffend resultaat.

Er zijn drie verhalen gefilmd, waarbij elke pastor een kant van ons werk laat zien. Een pastor ontvangt familieleden die naar Schiphol gekomen zijn omdat hun (schoon)vader in het buitenland is overleden en zij zijn echtgenote willen ontmoeten op

een aparte plek. Een andere pastor loopt in de terminal rond en ziet een vrouw die zich geen raad weet omdat ze is vastgelopen tijdens haar reis. De derde is aan het werk in het Meditation centre en leidt een zondagse viering met kerkgangers. De pastores dragen het geheel gezamenlijk, samen met een aantal van de 25 vrijwilligers, die gefilmd zijn in en rond het stiltecentrum op zondagochtend.

De film wacht nog op een laatste bewerking en zal naar verwachting in de loop van 2020 via de social media kanalen van Schiphol breed worden gedeeld.

Werkbezoeken aan het Luchthavenpastoraat behoren tot de normale routine. De gebruikelijke presentaties in den lande over het pastorale werk op Schiphol vinden vaak in het voor- en najaar plaats. De nieuwe film zal de oude daarbij gaan vervangen. Er is door Gerard en Mark op Lelystad Airport een grondige uiteenzetting gegeven over de inzet van pastorale zorg bij persoonlijke nood en rampen aan leiders en leden van het kernteam Psychosociale Hulpverlening (PSH) op verzoek van GGD/GHOR Flevoland. Het doel was te leren van de situatie op Schiphol. Op verzoek van de Koninklijke Vereniging van Organisten en Kerkmusici (KVOK) verzorgt Marieke gedurende een jaar een column over het Luchthavenpastoraat in hun tweemaandelijks vaktijdschrift. De Vereniging van Geestelijk VerZorgers (VGZ) geeft voor haar beroepsgroep het Tijdschrift Geestelijke Verzorging (TGV) uit. Er is de luchthavenpastores om een beschouwend hoofdartikel gevraagd, waarop het team positief heeft gereageerd. De publicatie daarvan zal plaatsvinden in de loop van 2020.

Personalia

Vrijwilligers in 2019

Marian van Amsterdam
Anneke de Blieck
Dethmer Boels
Ton Brinkman
Dineke Cohen
Eva Dalmulder
Penny Engel
Annemarie Fakkeldij (tot en met december)
Edith Helsloot
Jan Hemink
Fransje Hoogendoorn-van Schaik
Ton de Kleijn
Dirk Knaap
Elly van Kuijk-Spaans (tot en met november)
Gerrit Medema
Nadia Miroux
Anita Plasmeijer
Petra Ringenaldus-Burgerhout
Bernhard Scholten
Nico Schoorl
Stieneke van Stam
Maghalie Treffers-Haas
Toos Verkuyl-de Nie
Ati de Zeeuw-Kroesbergen (tot en met december)
Pim Zoutendijk

Teamleden

Pastor Joop Albers, Church of England en Oud-Katholieke Kerk van Nederland
Pastor Mark Hafkenscheid, Church of England
Ds. Marieke Meiring-Snijder, Protestantse Kerk in Nederland
Pater Gerard Timmermans SMA, Rooms-Katholieke Kerk

Bestuursleden van de Stichting Ondersteuning

Luchthavenpastoraat Schiphol (SOLS)

Flip Poort, voorzitter
Jan Blankert, eerste secretaris
Ton Overgaag, tweede secretaris
Lano Jansen, eerste penningmeester
Han Warning, tweede penningmeester
Eric de Boer
Cees Borst
Jos Traudes

Bestuursleden van de Stichting Old-Catholic and Anglican

Airport Ministry (OCAAM)

Eric de Boer, voorzitter
Alex Blok, secretaris
Iwan Tensen, penningmeester
Benjamin Arthur (tot en met mei)
Cees Borst

**Bestuursleden van de Stichting Protestants
Luchthavenpastoraat Schiphol (SPLS)**

Flip Poort, voorzitter

Jan Blankert, secretaris

Han Warning, penningmeester

Tineke van Alphen, vertegenwoordigt de PKN

Gloria-Jeanne de Meijer, vertegenwoordigt de Remonstrantse
Broederschap

Arida van Oudenallen, vertegenwoordigt de Algemene

Doopsgezinde Sociëteit

**Bestuursleden van de Stichting Rooms-Katholiek
Luchthavenpastoraat (RKLHP)**

Jos Traudes, voorzitter

Ton Overgaag, secretaris

Lano Jansen, penningmeester

Mieke Blankers-Kasbergen

Pater Ambro Bakker SMA, adviserend lid namens
het bisdom Haarlem-Amsterdam

Website:

SOLS: luchthavenpastoraat.nl en chaplaincy.nl

Jaarrekening 2019

met toelichting Stichting Ondersteuning Luchthavenpastoraat Schiphol (SOLS)

Stichting Ondersteuning Luchthavenpastoraat Schiphol (SOLS) doet hierbij verslag van het financiële beheer over het afgelopen jaar. Dit overzicht is een verantwoording van de balans (mutaties) en de inkomsten en uitgaven van SOLS, alsmede een toelichting daarop. De kascontrole is uitgevoerd op 1 maart 2020 door de heren Jan Kat en Hans Bartelds. De jaarrekening is vastgesteld tijdens de bestuursvergadering van SOLS op 18 februari 2020.

Per 1 januari 2016 is een nieuwe overeenkomst met Royal Schiphol Group gesloten. Deze heeft een duur van drie jaar met de optie om deze overeenkomst twee maal één jaar te verlengen. Hiervan is gebruik gemaakt, zodat de overeenkomst eindigt op 31-12-2020. Voor de stichting is een langjarig contract van groot belang voor de continuïteit van onze werkzaamheden op de luchthaven. Naar verwachting starten in het derde kwartaal van 2020 de besprekingen die moeten leiden tot een nieuw langjarig contract dat 1-1-2021 in zal kunnen gaan.

BALANS per 31-12

Debet/Activa			Credit/Passiva		
Jaar	2018	2019	Jaar	2018	2019
Bank Pastoraat	5.832	2.457	Algemene Reserve	26.742	26.742
Kas Pastoraat	281	395	Egalisatiereserve tbv OCAAM/RKLHP/SPLS	5.621	3.631
Bank SOLS	27.341	42.341	Crediteuren	1.390	15.000
Debiteuren	299	180			
Totaal	33.559	33.753	TOTAAL	33.753	45.373

EXPLOITATIEREKENING per 31-12

Inkomsten

Omschrijving	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2019
Bijdrage Royal Schiphol Group			
-in personele lasten	128.450	134.062	131.032
-in materiële kosten	32.700	30.238	33.035
-in parkeergelegenheid vrijwilligers	7.150	7.000	7.212
Collectes en giften stiltecentrum	11.564	11.885	4.700
Rente en overige baten	10	3	1.150
Bijzondere baten	800	911	0
Onttrekking egalisatievoorziening bv OCAAM/RKLHP/SPLS	0	1.989	0
Totale inkomsten	180.674	186.088	177.129

EXPLOITATIEREKENING per 31-12

Uitgaven

Omschrijving	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2019
Afdracht personele lasten aan OCAAM/RKLHP/SPLS	125.800	130.224	128.434
Materiële kosten SOLS:			
-kosten vrijwilligers	10.644	8.327	8.845
-operationele kosten pastores	3.598	3.113	7.284
-representatie en publiciteit	3.341	1.075	3.330
-stiltecentrum	2.704	2.789	1.041
-organisatie en administratie	3.305	3.675	4.162
-kosten begeleidingen	9.089	11.230	8.758
Afdracht materiële kosten OCAAM/RKLHP/SPLS	8.238	3.273	3.273
Bestuurskosten SOLS	94	0	1.500
Parkeerkosten vrijwilligers	3.418	3.544	7.212
Diversen	398	0	0
Toevoeging Egalisatiereserve tbv OCAAM/RKLHP/SPLS	5.621	0	0
Totale uitgaven	180.674	186.088	177.129

Omschrijving	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2019
Totale inkomsten	180.674	186.088	177.129
Totale uitgaven -/-	180.674	186.088	177.129
Exploitatieresultaat over + / tekort -	0	0	0

2. Toelichting balans

Het bestuur van SOLS heeft in 2018 besloten om een egaliseringsreserve ten behoeve van OCAAM/RKLHP/SPLS te vormen. Mocht één van de deelnemende stichtingen in de toekomst een negatief exploitatieresultaat hebben (door onverwacht tegenvallende eigen inkomsten of sterk stijgende personeelskosten), dan kan bij het bestuur van SOLS een beroep worden gedaan voor een bijdrage uit deze reserve. De salarisverplichting van SPLS is de afgelopen jaren door diverse oorzaken meer gestegen dan oorspronkelijk begroot en OCAAM is inmiddels zelfstandig werkgever van een pastor. Om ook in 2020 de continuïteit van de salarisbetalingen te borgen heeft het bestuur besloten dat de deelnemende stichtingen vanuit de exploitatie een extra bijdrage ontvangen van € 15.000 (zie 4.2) en vanuit de hiervoor genoemde egaliseringsreserve een bijdrage groot € 1.989.

3. Toelichting exploitatierekening 2019

3.1 SOLS

Alle opbrengsten en kosten die verband houden met de directe werkzaamheden van het pastoraat (bestuur, pastores en vrijwilligers) op Schiphol worden vanuit SOLS beheerd. Op basis van de meerjarenbegroting die onderdeel uitmaakt van de bovengenoemde overeenkomst ontvingen wij in 2019 van Royal Schiphol Group een bijdrage voor onze materiële kosten van € 30.238. Ook ontvingen wij van hen een bijdrage voor de parkeerkosten van onze pastores en de vrijwilligers ter grootte van € 7.000. Daarnaast neemt Royal Schiphol Group rechtstreeks (dus niet via SOLS) alle huisvestingskosten van het stiltecentrum en de kantoorruimten voor haar rekening.

3.2 *SOLS en de drie deelnemende stichtingen OCAAM/RKLHP/SPLS*

Stichting Ondersteuning Luchthavenpastoraat Schiphol (SOLS) ondersteunt de drie deelnemende stichtingen; de stichting "Old Catholic and Anglican Airport Ministry" (OCAAM), de stichting "Rooms-Katholiek Luchthavenpastoraat" (RKLHP) en de stichting "Protestants Luchthavenpastoraat Schiphol" (SPLS) in hun taken voor het Luchthavenpastoraat. De vier pastores zijn arbeidsrechtelijk verbonden aan deze drie deelnemende stichtingen. Daarom worden vanuit deze drie stichtingen de personele lasten betaald. Een substantieel deel hiervan ontvangen zij van SOLS. Dit wordt door de drie stichtingen aangevuld met het werven van gelden en bijdragen vanuit hun kerkelijke achterbannen, andere fondsen en giften. Op basis van de meerjarenbegroting die onderdeel uitmaakt van de op 1 januari 2016 met Royal Schiphol Group gesloten overeenkomst ontvingen wij hiervoor in 2019 een bijdrage van totaal € 134.062.

4. Toelichting op de inkomsten en uitgaven

4.1 Inkomsten

Naast de, in de in hoofdstukken 3.1 en 3.2, genoemde bijdragen vanuit Royal Schiphol Group ontvingen wij in 2019 aan collectes en giften een bedrag van € 11.885 (begroot € 4.700). Vooral de collecteopbrengsten in het stiltecentrum zijn sinds 2017 fors gestegen. Ook ontvangen wij een aantal giften als dank voor de begeleidingen. Onder de bijzondere baten zijn verantwoord een terugboeking van een in 2018 dubbel betaalde nota ad € 799 en een kasverschil ad € 113.

4.2 Uitgaven

4.2.1 Afdracht personele lasten aan OCAAM/RKLHP/SPLS

Op basis van de meerjarenbegrotingen van de drie deelnemende stichtingen is ter dekking van de personele lasten aan hen € 134.062 afgedragen (OCAAM € 38.760, RKLHP € 37.552 en SPLS € 57.750). Zoals al toegelicht onder 2 hebben de deelnemende stichtingen vanuit de exploitatie aanvullend een extra bijdrage voor de personele lasten ontvangen van € 15.000 (iedere stichting € 5.000). Totaal is dus € 149.062 afgedragen. Ook hebben zij een bijdrage ontvangen voor hun materiële kosten. Het bedrag van € 3.273 is op basis van de door stichtingen ingediende begrotingen 2019 als volgt verdeeld: OCAAM € 680, RKLHP € 1.323 en SPLS € 1.270.

De financiële verantwoording van deze drie stichtingen is te raadplegen op de ANBI pagina's van hun websites.

4.2.2 *Materiële kosten:*

In 2019 is € 30.209 uitgegeven aan directe materiële kosten voor de werkzaamheden van SOLS op de luchthaven (2018 € 32.681 en begroot 2019 € 33.420). Wij ontvingen hiervoor een bijdrage van Royal Schiphol Group van € 30.238. De “*operationele kosten pastores*” zijn lager dan begroot (-€ 4.171). Enerzijds omdat het bedrag te hoog is begroot en anderzijds door lagere kosten IACAC conferentie, lagere reiskosten en minder parkeerkosten. De kosten “*representatie en publiciteit*” zijn ook lager dan begroot (-€ 2.256). De reden hiervan is dat door ziekte van één van de inleiders er geen studiedag heeft plaatsgevonden in 2019. De kosten “*stiltecentrum*” zijn hoger dan begroot (+ € 1.748), omdat er geïnvesteerd is in o.a. een nieuwe geluidsinstallatie en beamer. De kosten “*organisatie en administratie*” zijn ook in 2019 lager uitgevallen dan begroot. Op grond van de feiten van de afgelopen jaren kunnen we constateren dat hiervoor in de meerjarenbegroting structureel een te hoog bedrag is opgenomen (begroot 2019 € 4.162, werkelijk 2019 € 3.675). De kosten “*begeleidingen*” zijn ook hoger dan begroot (+ € 2.471). De belangrijkste oorzaak is een stijging met 18% van het aantal oproepen waarbij de pastores en vrijwilligers zorgen voor pastorale hulp en/of begeleiding.

4.2.3 *Bestuurskosten*

Door het bestuur zijn in 2019 geen kosten gedeclareerd voor studie, advies e.d..

4.2.4 *Parkeerkosten:*

Voor parkeerkosten ontvingen wij € 7.000 en de vrijwilligers declareerden € 3.544. Bij elkaar hielden wij in 2019 dus € 3.456 over op deze bijdrage van Schiphol. De voornaamste reden is dat er door (nieuwe) vrijwilligers meer gebruik wordt gemaakt van het openbaar vervoer (reiskosten worden verantwoord bij de materiële kosten onder “*kosten vrijwilligers*” en daarom minder van de parkeermogelijkheden.

4.2.5 *Toevoeging Egalisatiereserve t.b.v. OCAAM/RKLHP/SPLS:*
Zoals toegelicht bij de Balans heeft het bestuur van SOLS in 2018 besloten om een egalisatiereserve ten behoeve van OCAAM/RKLHP/SPLS te vormen. Hieraan is in 2019 € 1.989 onttrokken.

